

Dit bericht in de *Daily Telegraph* van 9 september 2008 is een herkenbaar thema uit het betoog van Van der Horst.

In zijn boek beschrijft hij met tal van aardige voorbeelden een lange ontwikkeling in de standaardtalen van West-Europa. Uitgangspunt is de opkomst van de geschreven volkstaal rond de 14de-15de eeuw ter vervanging van het Latijn. Deze geschreven talen (Frans, Duits, Engels, Nederlands enz.) ontwikkelden alle in de loop van de volgende eeuwen een eigen spelling en een eigen grammatica, een proces dat in de tweede helft van de 19de eeuw voltooid leek te zijn.

Dan komt er rond 1870-1880 bijzondere aandacht voor de spreektaal. Ook deze moet eenvormig zijn of liever worden. Men denke aan het Algemeen Beschaafd Nederlands, het *Queen's English* en dergelijke. Tegelijk ontstaat dan de discussie waar het zwaartepunt moet liggen, bij de geschreven of bij de gesproken taal. Een discussie die ook gevolgen heeft voor de spelling. In het Nederlands zien we dit in een poging om een fonetische spelling te verwerklijken in het begin van de 20ste eeuw (spelling Kolloewijn). Deze discussie over de correcte spelling is eigenlijk nooit beëindigd, niet in Nederland, maar ook elders niet.

Duidelijke oorzaken voor de toenemende zorg rond de spelling of liever de achteruitgang van de kennis van het spellen, zijn er niet. Wel is het opvallend dat vanaf 1970-1980 deze zorg meer en meer in heel West-Europa gesignaleerd wordt. Verklaringen zijn de massacommunicatie, de moderne sterk auditief of visueel ingestelde media als radio, film, tv en internet. Ook de verandering in het onderwijscurriculum speelt een rol, waarbij de aandacht meer op spreekvaardigheid gericht wordt dan op spelling- en grammatica-onderricht. Het laatste is zelfs al vrijwel verdwenen.

Van der Horst beoordeelt het veranderingsproces in de talen niet negatief, het is onont-

Joop van der Horst, *Het einde van de standaardtaal. Een wisseling van Europese taalcultuur*, Amsterdam, Meulenhoff, 2008, 375 pp., ISBN 978 90 290 8265 5 | “*Het wordt tijd het fetisch op te heffen dat er van uitgaat dat zuivere spelling het voornaamste kenmerk van geschoold zijn is*”, zo verkondigde onlangs John Wells, oud-hoogleraar fonetiek, op een bijeenkomst van de Spelling Society.

koombaar en taal is altijd aan verandering onderhevig geweest. We moeten dan ook niet moeilijk doen over het misschien wel toenemende verschil tussen het Nederlands in Nederland en in Vlaanderen. Van der Horst laat ook zien hoe in het Engels grote verschillen optreden tussen bijvoorbeeld Engeland, de USA, Canada en Australië.

De auteur licht al de veranderingsprocessen toe met een grote hoeveelheid voorbeelden. Soms leidt dat de aandacht van de grote lijn wat af. [Pieter van Hees]
